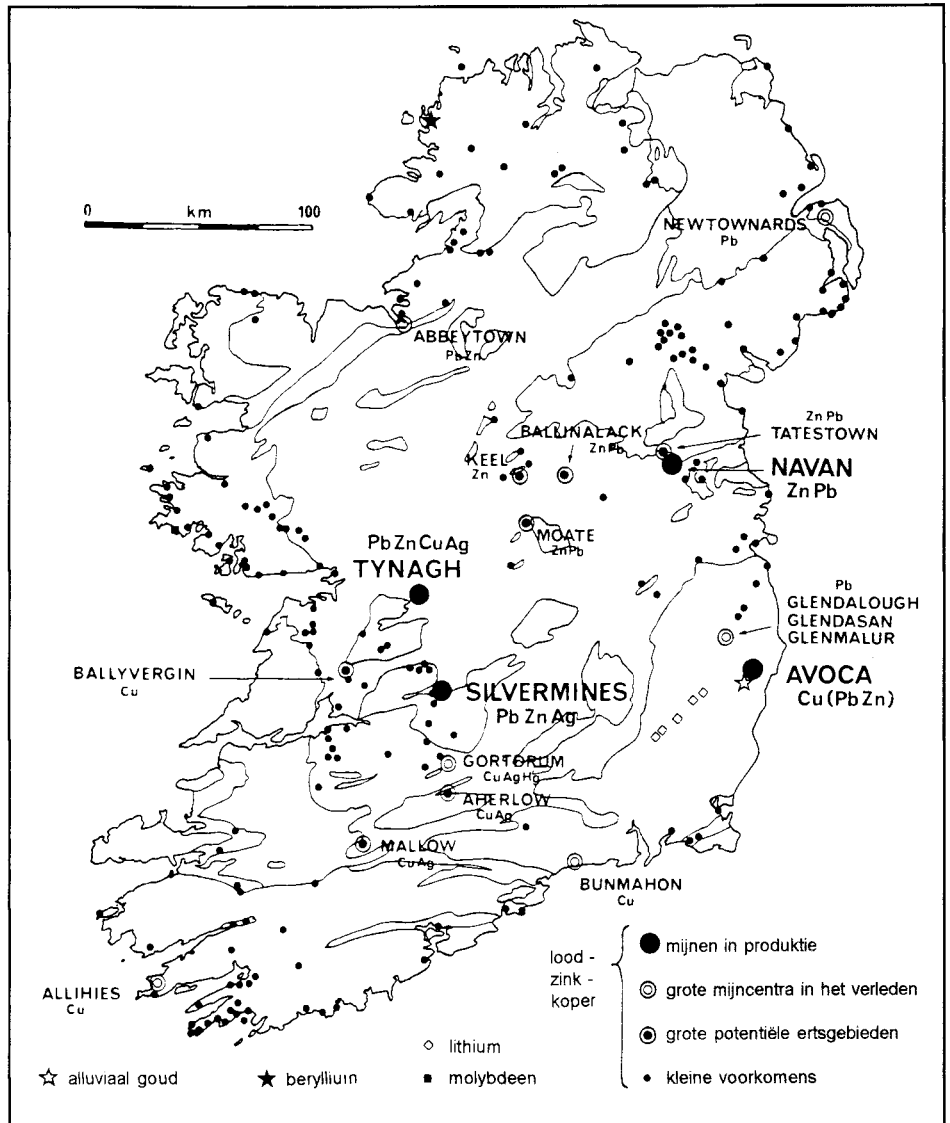

Afb. 18. De mineraalvoorkomens van non-ferrometalen in Ierland (naar Horne e.a., 1978).

energiebehoefte kunnen dekken. De meeste steenkoollagen kwamen voor op geringe diepte en zijn reeds lange tijd geleden volledig afgegraven. De drie belangrijkste steenkoolgebieden zijn: **Connaught** nabij Lough Allen (Arigna), **Castlemore** (Leinster) en **Slieve Ardagh** in het oosten van Co. Tipperary. Castlemore produceert 15.000 ton anthraciet per jaar; in **Ballingarry** in het Slieve Ardagh-steenkoolgebied hoopt men tot 50.000 ton anthraciet per jaar te produceren. **Arigna** levert een steenkool met een hoog asgehalte, alleen geschikt voor het stoken van een elektrische centrale. Een aantal olie- en gasvoorkomens zijn de afgelopen jaren ontdekt in de shelfgebieden ten zuiden en westen van Ierland.

Turf is sinds onheuglijke tijden de voornaamste huisbrandstof van Ierland geweest. Afb. 19. Op het ogenblik wordt turf ook gebruikt als brandstof in elektriciteitscentrales. Vooral in deze eeuw worden de veengebieden in snel tempo afgegraven. Dit wordt gedeeltelijk op sterk gemechaniseerde wijze gedaan. Wanneer de venen verdwenen zijn komt de ondergrond bloot, die veelal bestaat uit glaciale of fluvio-glaciale zandige sedimenten. Afb. 16. Hierdoor is de erosie sterk toegenomen.

Mineralen in Ierland

In Ierland zijn door de eeuwen heen ertsen geëxploiteerd en deze activiteit duurt op enkele plaatsen nog voort. De variatie en kwaliteit van de gevonden mineralen schijnt verweerde mineralenjagers niet erg te boeien. Het Ierse erts zou over het algemeen fijnkorrelig of massief zijn. De vondsten betreffen voornamelijk "gewone" mineralen als pyriet, galeniet, sfaleriet, chalcopriet, calciet, doleriet, malachiet, azuriet, bariet, al naar de paragenese van het erts. Maar op micromount-schaal zijn zowel de verscheidenheid als de vondstmogelijkheden groter. Op veel plaatsen is het mogelijk op de storthopen van oude mijnen, die waar het land vlak is gemakkelijk opvallen, naar mineralen te zoeken. Natuurlijk zal toestemming van de landbeziiter gevraagd dienen te worden. Bij de moderne groeven en mijnen worden bij de hedendaagse winnmethoden (flotatie!) geen afvalbergen gevormd. Toestemming om de - goed afgeschermd en bewaakte - exploitaties zelf te bezoeken wordt niet gauw gegeven. Men is zeer beducht voor de belangstelling van extremisten voor de bij mijnen aanwezige springstoffen, en voor aansprakelijkheidstelling bij eventuele calamiteiten. Dat is jammer, want met name de Tynagh Mine bevat

toch wel een interessante mineraleninhoud (vooral sulfiden en carbonaten).

Afb. 18 geeft een indicatie waar de ertsvoorkomens liggen.

Vermaard zijn de zeolieten in de holtes van de Tertiaire bazalten van Antrim, Noord-Ierland. Een hele reeks ervan worden er gevonden. Het betreft algemene, zoals chabaziet, natroliet, stilbiet (ook de variëteit stelleriet), analciem, zowel als bijzondere, bijvoorbeeld cowlesiet, garroniet, gmeliniet, gobbinsiet, levyniet, offretiet. Groeven waarin de bazalt wordt geëxploiteerd zijn er verscheidene; langs de A 2 ten O van Portrush ligt er bijvoorbeeld een, waar u uw geluk zou kunnen beproeven. Uit de Mourne Mountains (Oost-Ierland) worden topazen gemeld. County Cork is benoemd in het hexagonale, donkergroene, groen- of lichtgele mineraal corkiet: $PbFe_3PO_4(OH)_6$, dat o.a. bekend is uit de Glendore ijzermijn aldaar.

Literatuur

R. en S. Krauzpaul: Ierland, Mineralien von der grünen Insel; Lapis 1982, jg. 7, nr. 2, p. 9-12.

A. Dyer en O. Wilson: Zeolites (uit Groot-Brittannië en Noord-Ierland), Rockbottom 4 (lente 1988).

Artikelen over Ierse micromount-mineralen staan in:

Rockbottom 10 (winter '91): zuidelijk Ierland;

idem, 11 (zomer '92): westelijk Ierland;

idem, 12 (lente '93): oostelijk Ierland.

J. Stemvers-van Bommel